

OB JUBILEJU NARODNEGA HEROJA RUDOLFA HRIBERNIKA-SVARUNA

»Kot komunist ne smeš nikoli zatajiti!«

Narodni heroj Rudolf Hribernik-Svarun je te dni v krogu svojih tovarišev, soborcev, rojakov in predstavnikov naše družbenopolitične skupnosti praznoval v Horjulu 60. letnico svoje ga življenja. In, ko smo ga poprosili za kratek razgovor o dosednji prehojeni življenjski poti, se nam je tovariš Svarun rad odzval. Jasen, preprost, odločen in prijeten sogovornik je tovariš Svarun, zatorej tudi ta zapis izžareva marsikatero v življenju izkušeno spoznanje in človeško resnico.

ZIBELKA VAM JE STEKLA V HORJULU, TU STE TUDI ODRAŠČALI IN TU STE 1941. LETA OKUSILI ZAČETEK VOJNE. TI SPOMINI SO VERJETNO ŠE ŽIVI, KAJNE?

»Rodil, šolal in odrasčal sem s v Horjulu, tu v Dolomitih. V času napada na Jugoslavijo sem se na Vrhniku učil za cementnega delavca – teracerja. Do zaključnega izpita na obrtni šoli je manjkalo še nekaj mesecev, ko je izbruhnila vojna. Pred tem časom nisem bil organiziran v KPS, napredne ideje in boj za pravičnejše življenje sem spoznaval preko delovanja sindikatov, kamor so se združevali delavci moje stroke. Že takrat sem spoznaval, da obstajajo možnosti in pogoji, da to naše življenje – življenje delavcev, spremenimo.«

VKLJUČITEV V DELO OF JE BILO PRAVZAPRAV ZORENJE TEGA SPOZNANJA?

»V delo OF sem se vključil kmalu, ko so bili ti odbori ustanovljeni. Bil sem aktivist, širil in prenašal sem literaturo iz Vrhnike, jo predajal naprej, sodeloval v raznih akcijah... V čem je bila moja opredelitev za ta korak? Spoznal in čutil sem, da sem idejni pripadnik gibanja odpora, narodnoosvobodilnega gibanja. In čeprav marksistično nisem bil razgledan, je tej opredelitvi botrovalo bržkone spoznanje socialnega značaja. Poglejte, izhajal sem iz družine, ki se je preživljala s trdim delom, nisem imel kaj izgubiti, le boriti se za tisto, kar je lahko prineslo pošteno, vredno in pravično življenje.«

V PRVIH DNEH 1942. LETA PA STE SE V DOLOMITIH PRIKLJUČILI PARTIZANOM

»Vedel sem, da so pri Lešnjaku na Samotorici partizani, kot aktivista pa me je iz dneva v dan spremljala večja nevarnost. Stike s partizani pa sem imel do takrat več ali manj redno vzpostavljene. 6. januarja sem se priključil Samotorški četi.«

BILI STE ODLOČEN, NEOMAH-LJIV IN PREUDAREN BOREC. TE VRLINE SO BILE NAJBRŽ TISTE, ZARADI KATERIH SO VAM BILE ZAUPANE DOLŽNOSTI KO-

MANDANTA I. BATALJONA DOLOMITSKEGA ODREDA!

»Naj takoj povem, da kot borec nisem bil izjema, takšnih vrlin pa bi našli pri neštetihih mojih tovariših, še več. Vsi smo bili po svojem socialnem poreklu polproletarci, kmetje, brez vojaškega znanja. Lahko bi na prste preštel oficirje, ki so vstopili v partizansko vojsko! Vsi mi smo se čutili odgovorne za vse naše akcije, za borbe...«

BILI STE TUDI PRVI KOMANDANT LJUBLJANSKE BRIGADE, POTEM STE BILI NA ČELU DRUGEGA DOLOMITSKEGA ODREDA IN 1943. LETA KOMANDANT 7. SLOVENSKE UDARNE PRESHERNOVE BRIGADE. BITI NA ČELU PARTIZANSKIH ENOT JE BILA ODGOVORNA DOLŽNOST!

»Odgovornost, če bi jo hoteli primerjati s takšno, kot se srečujemo v sedanjem času, je bila neprimerljiva. Takrat smo hitreje doraščali, zoreli in čeprav mladi po letih, smo v svojih vrstah imeli še mlajše borce. Odgovornost je bila ogromna in ni bila vezana samo na uspešnost akcije, bitke, zavezovala nas je do slehernega borca na straži, za mitraljezom... In če bi takrat zatajil, se mi je zdelo, kot da bi izdal ideale revolucije, kot da bi izdal zaupanje, ki so ga gradili na meni.«

Danes je to težko primerjati, razmere so povsem drugačne, čeprav v principu mislim, da bo tovrstne razprave kazalo načeti.«

PRIPADNOST IDEJAM KOMUNISTIČNE PARTIJE JE BILA MOČNA.

»Bili smo mladi člani Komunistične partije, pa vendar smo pred sprejemom šli preko mnogih preizkušenj. Spomnim se, da sem bil kot kandidat 4 mesece neprestano na straži, da mi je narekoval biti komunist tisti notranji, v meni rastoči razredni interes, zavest do poverjene mi dolžnosti. Takrat smo na svoje naloge gledali drugače kot člani ZK danes, pa tudi vstopanje v članstvo je bilo drugačno. Zase pa lahko rečem, da je bila prav partija tista, ki me je naredila za človeka, vojaka...«

KATERE SO BILE TISTE VREDNOTE, KI SO BILE ZA VAS IN VAŠE TOVARIŠE V NOB NAJSVETLEJŠE?

»Vrednota, ki je mene ves čas v mojem življenju spremljala in mi je bila v borbi vedno pred očmi, so bile pravzaprav besede mojega očeta, ki mi je ničkolikokrat dejal: »Nikdar ne napravi nikomur ničesar, kar bi sam ne želel, da ti stori kdo drugi.« To so bile misli preprostega zavednega človeka, ki je izrastel iz težav. In iz težav takratnih razmer je zrastle tudi partizanska vojska. Mladi borci so po veči-

ni izhajali iz siromašnih delavskih in kmečkih družin. Bili so navajeni na vse, na slabo hrano, na mraz, na dež, bili so močni in vzdržljivi, zaupali smo jim. To, mislim, je bila vrednota naše borbe. In poleg neprecenljivega tovarištva je bilo vredno tudi to, da so se tu kovala tista povsem ljudska moralna merila. Ta pa pomenijo, ali imaš

ugled, ali si na dejanjih isti kot na besedah...«

KONEC VOJNE STE DOČAKALI V MOSKVI, TO OBDOBJE JE BILO ZA VAS TEŽKO!

»Bila so to leta, zame v mojem sedanjem življenju verjetno najtežja. Koncem leta 1944 sem bil z nekaterimi tovariši poslan na študij na akade-

mijo Vorošilov. Vojaški študij je bil težak, moje predhodno znanje pomanjkljivo. Srečali pa smo se tudi s strašanskim pomanjkanjem, v domovini se je izbojevala zmaga, rodil se mi je sin... Za tista leta bi lahko rekel, da sem se pravzaprav oblikoval kot človek. Pa vendar, takrat mi je bilo najhujše še to, da svobode nisem dočakal v svoji domovini. To obžalujem še danes.«

PO VOJNI VAS SREČUJEMO NA ODGOVORNIH DOLŽNOSTIH V JLA, KI SO VAS VODILE PRAKTIČNO PO VSEJ JUGOSLAVIJI

»Res je, bila so to leta, ko sem pobilže spoznaval svojo širšo domovi-

no, spremljal njen razvoj, njene narode in narodnosti, obdobje, ko sem svoja spoznanja in znanje prenašal številnim rodovom naše vojske. Za mojo družino pa so bila ta leta najbrže težja, saj smo venomer menjavali okolje.«

PO UPOKOJITVI, KO STE SE VRNILI V SLOVENIJO, PA STA VAM BILI ZAUPANI DOLŽNOSTI, NAJPREJ REPUBLIŠKEGA SEKRETARJA ZA LJUDSKO OBRAMBO IN NATO ŠE KOMANDANTA GLAVNEGA ŠTABA SRS ZA SLO. PRAV KONCEPTU SLO STE SE PRECEJ POSVETILI!

»Koncept splošnega ljudskega odpora sem dopolnjeval poleg teorije skoraj izključno z vsem tistim, kar se je kalilo in bilo ničkolikokrat preizkušeno v naši narodnoosvobodilni borbi. To je in mora biti življenjski koncept, ki ga je treba graditi na mladih ljudeh; jim zaupati, ga graditi na slehernem našem človeku, od najbolj oddaljene kmeta v hribih do sleherne delavke v mestni tovarni. In tako se bodo lahko oblikovala tudi tista povsem ljudska in človeška merila, ki so porok uspešnega odpora.«

TOVARIŠ SVARUN, POZNAMO VAS TUDI KOT AVTORJA DVEH KNJIG »DOLOMITOV V NOB« IN »OPREDELITVE«. KAJ NAM LAHKO POVESTE O TEJ VAŠI DEJAVNOSTI?

»To svoje pisanje smatram kot eno izmed svojih dolžnosti. Ko sem pisal prvo knjigo »Dolomiti v NOB«, sem čutil, da moram to storiti. To je moj patriotičen dolg do Dolomitov, do soborcev, do ljudi. Moral sem Dolomite pokazati objektivno. Preveč splošno je bilo mnenje, da so bili ti kraji »beli«. Res je, da so bile kasneje belogardistične postojanke v Rovtah, na Zaplani in na Šentjoštu, pa vendar prvi dve leti NOB se je prav tu v Dolomitih rojevalo in razmahnilo narodnoosvobodilno gibanje. Tu je bil ustanovljen Dolomitski odred, tu se je zadrževal Izvršni odbor OF za Slovenijo, tu je bila Dolomitska republika. Samo Horjul z okolico je dal 67 borcev, 21 oficirjev in 11 višjih oficirjev, na področju teh krajev in gozdov je padlo precej prvoborcev, pa tudi herojev. O svoji drugi knjigi, katere prvi del je izšel in že bil lani razprodan, o »Opredelitvi« pa želim reči le to, da bo to v celoti zapis o našem slovenskem narodnoosvobodilnem boju v zgoščeni obliki, priporočam pa jo predvsem mladim rodovom.«

POLEG PISANJA, KI VAM NE PREDSTAVLJA SAMO NEKE VRSTE HOBBY, TEMVEČ TEMELJITO DELO, PA STE ZELO NAVEZANI TUDI NA NARAVO!

»Z naravo sem resnično zelo povezan. Sem lovec, ribič, gobar, sadjar. Moj vsakdan je zelo izpolnjen z ljubeznijo do narave. Rad imam svojo deželo, zdi se mi izredno lepa, toda ceniti te njene lepote pomeni, da jih tudi varujemo, da jih ohranjamo.«

JANJA DOMITROVIČ